

**ФАРХАТ ҚАЙНАРҰЛЫ
СӘРСЕКЕЕВ**

«Даму» кәсіпкерлікті
дамыту қоры» АҚ
Басқарма Төрағасы

**САРСЕКЕЕВ ФАРХАТ
КАЙНАРОВИЧ**

Председатель Правления
АО «Фонд развития
предпринимательства «Даму»

FARKHAT SARSEKEYEV

Chairman of the Board
of JSC "Entrepreneurship
Development Fund "Damu"

«ДАМУ» ҚОРЫ ШОБ
қолдауда неғұрлым орнықты шараларға көшеді

ФОНД «ДАМУ»
переходит к более устойчивым мерам
финансовой поддержки МСБ

Фархат Қайнарұлы, қазір «Даму» қоры қазақстандық кәсіпкерлерге қандай қолдау шараларын көрсетуде?

«Даму» қоры кәсіпкерлерге үш негізгі құрал арқылы мемлекеттік қолдау көрсетеді: бұл жеңілдетілген қаржыландыру, кепіл жеткіліксіз болған жағдайда қарыздар бойынша кепілдік беру және пайыздық мөлшерлеменің бір бөлігін субсидиялау. Биыл Қор ауқымды трансформациядан өтуде. Біз кәсіпкерлерге үйреншікті болып қалған құралдарды сақтап қалдық, бірақ олардың тезірек жұмыс істеуі және үлкен әсер беруі үшін ішкі құрылымын сапалық тұрғыдан өзгерттік. Сондай-ақ экономика үшін барынша мультипликативті әсер бере алатын: өңдеу өнеркәсібі, көлік және қоймалау, туризм, денсаулық сақтау, білім беру сияқты басым салалардың тізбесі айқындалды.

Бизнесті қолдау құралдарындағы өзгерістер туралы толығырақ айтып бере аласыз ба?

Қазір біз нарықтық емес қолдау тетіктерінен бірте-бірте тұрақты шараларға көшіп жатырмыз. Егер бұрын біз пайыздық мөлшерлемелерді белсенді түрде субсидияласақ, енді кепілдендіру мен жеңілдікті кредиттеуге баса назар аударамыз.

Субсидиялау құралы бойынша биылғы жылдың маусым айында жаңа Қағида күшіне енді, оған сәйкес құны 200 млн теңгеден аспайтын микро және шағын кәсіпкерлік субъектілері субсидиялауға жатады. Біз несие бойынша мөлшерлеменің 40% -ын жабамыз, бұл ретте қарыз алушы үшін ол **12,3%** -дан, ал әлеуметтік кәсіпкерлер үшін **11,3%** -дан төмен болмауы тиіс.

Бизнестің жаңа қолдау шараларына біртіндеп көшуін қамтамасыз ету үшін «Даму» қоры «Өрлеу» жеңілдікті несиелеу бағдарламасын іске қосты. Бұл құрал пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялаудың тиімді баламасы және кәсіпкерлерге кейде бюджеттік рәсімдерден туындайтын қаржыландыруды кідіріссіз алуға мүмкіндік береді.

Шарт кредиттің барлық мерзімінде - **10**

Фархат Кайнарович, расскажите, пожалуйста, какие меры поддержки предоставляет сейчас Фонд «Даму» казахстанским предпринимателям.

Фонд «Даму» оказывает государственную поддержку предпринимателям через три ключевых инструмента: это льготное финансирование, предоставление гарантий по займам при недостаточности залога и субсидирование части процентной ставки. В этом году Фонд проходит масштабную трансформацию. Мы сохранили привычные предпринимателям инструменты, но качественно изменили их внутреннюю архитектуру, чтобы они работали быстрее и приносили больший эффект. Также определен перечень приоритетных отраслей, которые способны дать наибольший мультипликативный эффект для экономики: обрабатывающая промышленность, транспорт и складирование, туризм, здравоохранение, образование.

Поделитесь, пожалуйста, подробностями касательно изменений в инструментах поддержки бизнеса.

Сейчас мы осуществляем постепенный переход от нерыночных механизмов поддержки к более устойчивым мерам. Если раньше мы активно субсидировали процентные ставки, то теперь делаем акцент на гарантировании и льготном кредитовании.

По инструменту субсидирования в июне этого года вступили в силу новые Правила, согласно которым субсидированию подлежат субъекты микро- и малого предпринимательства стоимостью не более 200 млн тенге. Мы покрываем 40% ставки по кредиту, при этом для заемщика она не может быть ниже **12,3%**, а для социальных предпринимателей не менее **11,3%**.

Для обеспечения плавного перехода бизнеса на новые меры поддержки Фонд «Даму» запустил программу льготного кредитования «Өрлеу». Данный инструмент станет эффективной альтернативой субсидированию процентных ставок и позволит предпринимателям получать финансиро-

жылға дейін тіркелген пайыздық мөлшерлемен - **12,6%** тартымды. Қарыздың ең көп сомасы - инвестицияға 7 млрд теңгеге дейін, айналым қаражатына 3,5 млрд теңгеге дейін.

Бағдарлама мен айтқан бес басым саланы қамтиды, барлығы 54 қызмет түрі бар. Бағдарламаның негізгі ерекшелігі - **«Қазақстанда жасалған»** деген таңбасы бар активтерді міндетті сатып алу. Мұндай тәсіл отандық кәсіпорындардың өнімділігін қолдауға және арттыруға, импортты алмастыруға, әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуға және жаңа жұмыс орындарын құруға бағытталған.

«Өрлеу» бағдарламасына екінші деңгейлі банктер белсенді тартылған: жалпы қаржыландыру көлемінен 750 млрд теңге, 450 млрд теңге – бұл ЕДБ тарапынан бірлесіп қаржыландыру. Біз Halyk Bank, ЦентрКредит Банкі, Forte Bank, Bereke Bank, Freedom Bank, Bank RBK және Nurbank компанияларымен ынтымақтастық орнатып жатырмыз.

Маусым айында бағдарлама іске қосылған сәттен бастап (01.09.2025ж. жағдай бойынша) біз 300 млрд теңгеге жуық сомаға 600-ден астам жобаны қолдадық. Олардың жартысынан көбі – өңдеу өнеркәсібіне қатысты. Қарыздардың ең көп саны инвестициялық мақсаттарға берілген. Бұдан басқа, бағдарламаға қатысушылар Қордың кепілдігін пайдалана алады.

Кепілдік беру құралы қалай жұмыс істейді және ол бизнеске несімен пайдалы?

Кепілдік беру құралы көптеген кәсіпкерлерге жақсы таныс. «Даму» қоры бұл бағдарламаны 15 жылдан астам уақыт бойы жүзеге асырып келеді. 2024 жылдың өзінде біз 9 млрд теңгенің 445 мыңнан астам жобасына қолдау көрсеттік. Бұл тамаша көрсеткіш. Алайда бағдарламаның басқа жағы да бар - бюджет қаражатына тәуелділік. Тәсілді өзгерту керек болды. Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша екі Кепілдік қоры іске қосылды.

Құны 7 млрд теңгеге дейінгі жобаларға

вание без задержек, которые порой возникают из-за бюджетных процедур.

Условия привлекательны фиксированной процентной ставкой - **12,6%** на весь срок кредита – до 10 лет. Максимальная сумма займа - **до 7 млрд тенге на инвестиции, до 3,5 млрд тенге на оборотные средства.**

Программа охватывает пять приоритетных отраслей, о которых я уже говорил, всего 54 вида деятельности. Ключевая особенность программы - обязательное приобретение активов с маркировкой «Сделано в Казахстане». Такой подход направлен на поддержку и рост производительности отечественных предприятий, импортозамещение, развитие социальной инфраструктуры и создание новых рабочих мест.

В программу «Өрлеу» активно вовлечены банки второго уровня: из общего объема финансирования в 750 млрд тенге, 450 млрд тенге – это **софинансирование со стороны БВУ**. Мы уже сотрудничаем с Halyk bank, Банк ЦентрКредит, Forte Bank, Bereke Bank, Freedom Bank, Bank RBK и Nurbank.

С момента запуска в июне (по сост. на 01.09.2025 г.) мы поддержали более 600 проектов на сумму около **300 млрд тенге**. Больше половины из них – в обрабатывающей промышленности. Наибольшее количество займов выдано на инвестиционные цели. Кроме того, участники программы могут также воспользоваться гарантией Фонда.

Как работает инструмент гарантирования и чем он полезен бизнесу?

Инструмент гарантирования хорошо знаком многим предпринимателям. Фонд «Даму» реализует эту программу уже более 15 лет. Только за 2024 год мы поддержали свыше 9 тыс. проектов на сумму кредита 445 млрд тенге. Это отличный показатель. Однако у программы есть и другая сторона – зависимость от бюджетных средств. Нужно было менять подход. Так, по поручению Главы государства были запущены два Гарантийных фонда.

При создании Гарантийного фонда –

бағытталған 1-Кепілдік қорын құру кезінде міндет бюджет қаражатын пайдаланудан бас тарту болды. Біз халықаралық тәжірибеге сүйендік: қорды ақылы еттік - комиссия 1,5% болады, және серіктес банктермен бірлесіп оның капиталын қалыптастырдық.

Бұл ретте несие алу кезіндегі бизнес үшін басты проблема - кепіл мүліктің болмауы немесе жетіспеушілігі. Қазір кәсіпкерлердің несиелері ЖІӨ-нің 10% -ға жуығын ғана құрайды. Бұл басқа елдермен салыстырғанда өте аз. Бұл көрсеткішті ұлғайту қажет.

Бізге несиелерді қолжетімді етіп, бұл үдеріске банктерді тарту қажет болды. Сондықтан біз кепілдік беру шарттарын өзгерттік - оларды шартсыз және қайтарып алынбайтын етіп, бағдарлама ережелерін толығымен жаңарттық. Енді кәсіпкерде кепілдікті қамтамасыз ету жетіспеген жағдайда «Даму» қоры өте қысқа мерзімде

1, ориентированного на проекты стоимостью до 7 млрд тенге, задача заключалась в том, чтобы отказаться от использования бюджетных средств. Мы опирались на международный опыт: сделали фонд платным – комиссия составляет 1,5%, и совместно с банками-партнёрами сформировали его капитал.

При этом главная проблема для бизнеса при получении кредита – отсутствие или нехватка залогового имущества. Сейчас кредиты предпринимателей составляют лишь около 10% от ВВП. Это крайне мало по сравнению с другими странами. Этот показатель необходимо увеличивать.

Нам нужно было сделать кредиты доступнее и при этом вовлечь в этот процесс банки. Поэтому мы изменили условия гарантирования – сделали их безусловными и безотзывными, полностью обновили правила программы. Теперь при нехватке у предпринимателя залогового обеспе-

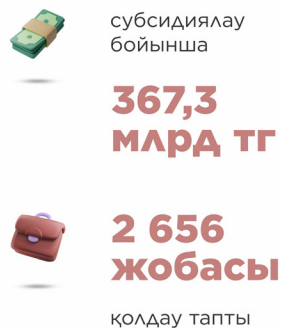

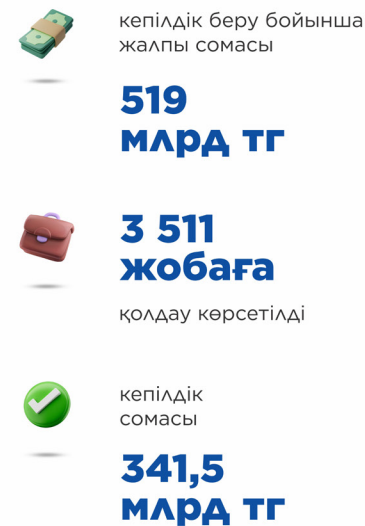
**Тұтастай алғанда қолдау құралдары бойынша
2025 жылдың 8 айындағы көрсеткіштер мынадай :**

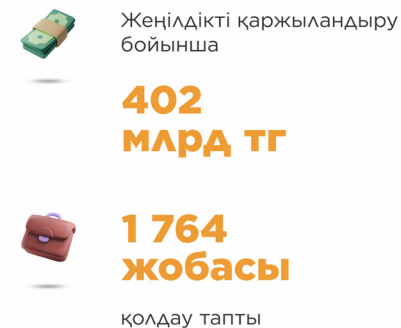
Субсидия

Кепілдік беру

Жеңіл несие

- портфельдік кепілдендірудің арқасында **2 жұмыс күні ішінде** жобаларға 7 млрд теңгеге дейін кепілдік береді.

Кепілдік кредит сомасының **85%** -на дейін жаба отырып, кредиттерге, лизингтік мәмілелерге және келісімшарттарды орындауға қолданылады, бірақ 3,5 млрд теңгеден аспайды. Кепілдік бойынша басқа бағдарламаларға қарағанда біз басым салаларды да (80%), басымдығы жоқ салаларды да (20%) қаржыландыра аламыз. Тізбеге 60-тан астам ЭҚЖЖ енгізілген. Биылғы жылдың сәуір айынан бастап 1 қыркүйекке дейін біз жалпы несие сомасы **207 млрд теңгеден** асатын, кепілдік сомасы **112 млрд теңгеден асатын 1,3 мыңға жуық кепілдік** бердік.

2 Кепілдік қоры - бойынша біздің міндетіміз ірі инфрақұрылымдық, инвестициялық жобаларды қолдау. Біз **алғашқы кепілдікті беріп те үлгердік**. Жоба өңдеу өнеркәсібінде жүзеге асырылуда, бұл Қазақстандағы алғашқы көкөніс пен жеміс-жидек өңдеу зауытының құрылысы. Онда алма шырыны концентраты және жеміс пен көкөніс еzbесі шығарылады. Жобаның жалпы құны **9,5 млрд теңге**, оның **2,8 млрд теңгесі** - кепілдік. Бүгінде концен-

чения Фонд «Даму» выдает гарантии для проектов до 7 млрд тенге в очень короткие сроки - в течение 2 рабочих дней, благодаря портфельному гарантированию. Гарантия распространяется на кредиты, лизинговые сделки и на исполнение контрактов, покрывая до 85% от суммы кредита, но не более 3,5 млрд тенге. По гарантиям, в отличие от других программ, мы можем финансировать как приоритетные отрасли (80%), так и неприоритетные (20%). В перечень включены более 60 ОКЭД. С момента запуска в апреле этого года по 1 сентября мы выдали порядка **1,3 тыс. гарантий** на общую сумму кредита более **207 млрд тенге** с суммой гарантии свыше **112 млрд тенге**.

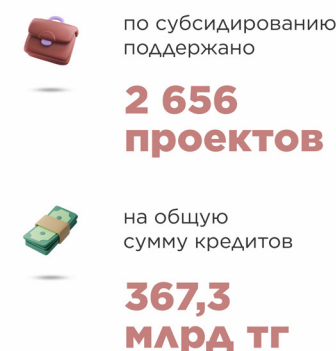
По Гарантийному фонду – 2 у нас задача поддерживать крупные инфраструктурные, инвестиционные проекты. Мы уже выдали первую гарантию. Проект реализуется в обрабатывающей промышленности - это строительство первого в Казахстане завода по переработке овощей и фруктов с выпуском концентрата яблочного сока, а также фруктовых и овощных пюре. Общая стоимость проекта составляет **9,5 млрд тенге**, из которых **2,8 млрд тенге** – гарантия. Сегодня основная часть концентратов

**В целом по инструментам поддержки за
8 месяцев 2025 года следующие показатели:**

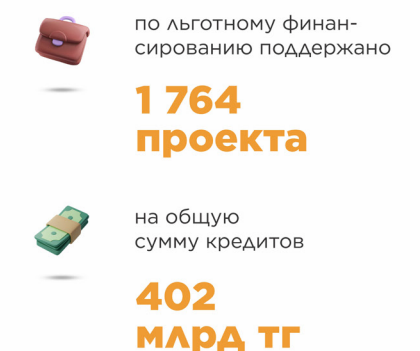
Субсидирование

Гарантирование

Льготное финансирование

траттардың негізгі бөлігі Қытайдан және басқа елдерден импортталады, сондықтан жаңа зауытты іске қосу сыртқы жеткізілімдерге тәуелділікті төмендетуге мүмкіндік береді.

Қазір Қор қарауында **52,3 млрд теңгенің тағы екі жобасы** бар, ал несие берушілерде **40-тан астам жоба** бар.

Ірі инвестициялық жобаларға біздің қоятын талаптарымыз - бұл басым салаларға сәйкестік, сондай-ақ **жоба құнының 20%** мөлшерінде өз қатысуын қамтамасыз ету қажет.

Қаржы құралдарынан басқа Қор кәсіпкерлерге қандай да бір қосымша қолдау көрсете ме?

Иә, біз қаржылық емес шараларға да баса назар аударамыз. Қор «Заманауи кәсіпкер» деп аталатын тегін оқыту курстарын өткізеді. Өткен жылы **1700-ге жуық адам** оқудан өткен болса, биыл 1 308 кәсіпкер тіркеліп, оқып жатыр. Қазір сапалы білім беру бағдарламалары әзірленуде.

Екінші бағыт - консультациялық қолдау. Соңғы жылдары осы саладағы белгілі бір

импортируется из Китая и других стран, поэтому запуск нового завода позволит снизить зависимость от внешних поставок.

Сейчас на рассмотрении Фонда ещё два проекта на общую сумму **52,3 млрд тенге**, а у кредиторов свыше 40 проектов.

К крупным инвестпроектам наши требования - это соответствие приоритетным отраслям, также нужно обеспечить собственное участие в размере **20% от стоимости проекта**.

Помимо финансовых инструментов, оказывает ли Фонд какую-то дополнительную поддержку предпринимателям?

Да, мы делаем акцент и на нефинансовых мерах. Фонд проводит бесплатные обучающие курсы «Современный предприниматель». В прошлом году их прошли около **1700 человек**, в этом - уже зарегистрированы и обучаются 1 308 предпринимателей. Сейчас разрабатываются качественные образовательные программы.

Второе направление – консультационная поддержка. В последние годы из-за определенного спада в этой сфере на рын-

құлдырау салдарынан нарықта көптеген «кеңесшілер» пайда болды - олардың арасында адал мамандармен қоса алаяқтар да бар. Дегенмен, консалтингтік компаниялар да нарықта ресми түрде жұмыс істейді, салық төлейді, ал олардың қызметкерлері қаржы ұйымдарында жұмыс тәжірибесі бар және кәсіби сараптамаға ие. Болашақта біз бұл қызметті осындай компаниялармен бірлесе отырып жүйелендіруді жоспарлап отырмыз. Қазіргі таңда пилоттық жобалар **Ақтау мен Алматыда іске** қосылды. Осы шаралардың барлығы кәсіпкерлердің қаржыландыруға қол жеткізуіне және өз жобаларын дамытуға бағытталған.

Кәсіпкерлерді қолдау көрсеткіштері қандай?

Тұтастай алғанда қолдау құралдары бойынша **2025 жылдың 8 айындағы** көрсеткіштер мынадай:

- субсидиялау бойынша **367,3 млрд теңгенің 2 656 жобасы** қолдау тапты;
- кепілдік беру бойынша жалпы сомасы **519 млрд теңге болатын 3 511 жобаға** қолдау көрсетілді, кепілдік сомасы **341,5 млрд теңге**;
- Жеңілдікті қаржыландыру бойынша **402 млрд теңгенің 1 764 жобасы** қолдау тапты.

«Даму» қорынан қолдау тапқан кәсіпкерлерді суреттеп беріңізші, олар қандай әлеуметтік-экономикалық әсер береді?

Біздің кәсіпкерлер негізінен 35 пен 44 жас аралығындағы адамдар. Олардың жартысына жуығы - әйелдер. Әлеуметтік тиімділікке келетін болсақ, біздің басты мақсатымыз - жұмыс орындары санын, салық түсімдері көлемін және экономикадағы шағын және орта бизнестің үлесін арттыру. Бүгінгі таңда бұл міндет табысты жүзеге асырылуда. Экономикадағы ШОБ үлесі 39,7% болды. Он жыл бұрын бұл көрсеткіш 10% төмен болатын. Қазір бұл салада 4,4 млн адам жұмыс істейді, бұл он жыл бұрынғы көрсеткіштен миллионға көп. Болашақта біз осы көрсеткіштердің сапалы өсуін қамтамасыз ету міндетін қойып отырмыз.

ке появилось множество «консультантов» - есть среди них добросовестные специалисты, а есть и мошенники. Тем не менее, консалтинговые компании тоже работают на рынке официально, платят налоги, а их сотрудники имеют опыт работы в финансовых организациях и обладают профессиональной экспертизой. В будущем мы планируем систематизировать эту деятельность совместно с такими компаниями. На данный момент пилотные проекты уже запущены в Актау и Алматы. Все эти меры направлены на то, чтобы предприниматели могли получать доступ к финансированию и развивать свои проекты.

Какие сейчас показатели по поддержке предпринимателей?

В целом по инструментам поддержки **за 8 месяцев 2025 года** следующие показатели:

- по субсидированию *поддержано 2 656 проектов на общую сумму кредитов 367,3 млрд тенге*;
- по гарантированию *поддержано 3 511 проектов на общую сумму кредитов 519 млрд тенге, сумма гарантии 341,5 млрд тенге*;
- по льготному финансированию *поддержано 1 764 проекта на общую сумму кредитов 402 млрд тенге*.

Каков портрет предпринимателя, получивших поддержку от Фонда «Даму», какое социально-экономическое влияние они оказывают?

Наши предприниматели в основном в возрасте от 35 до 44 лет. Почти половина из них - это женщины. Что касается социального эффекта, то наша главная цель - увеличить количество рабочих мест, объём налоговых поступлений и долю малого и среднего бизнеса в экономике. На сегодняшний день эта задача успешно реализуется. Доля МСБ в экономике составляет 39,7%. Десять лет назад этот показатель был на 10% ниже. Сейчас в этой сфере занято 4,4 млн человек, что на миллион больше, чем десять лет назад. В будущем мы ставим задачу обеспечить качественный рост этих показателей.

DAMU FUND is transforming to more sustainable measures of financial support for SMEs

Farkhat Kainarovich, please tell us what support measures "Damu" Fund currently provides to Kazakhstani entrepreneurs.

"Damu" Fund provides state support to entrepreneurs through three key instruments: low-interest financing, provision of loan guarantees when collateral is insufficient and subsidizing of interest rates. This year, the Fund is undergoing a large-scale transformation. We have retained the services that are familiar to entrepreneurs, but have qualitatively changed their internal architecture so that they work faster and bring greater results. A list of priority sectors that are capable of providing the greatest multiplier effect for the economy has also

been determined: manufacturing, transport and warehousing, tourism, healthcare, and education.

Can you tell us more about the changes in business support measures?

We are now gradually moving from non-market support mechanisms to more sustainable measures. If earlier we actively subsidized interest rates, now we focus on guarantees and low-interest lending.

In June this year, new rules of interest rate subsidizing were approved. According to the rules micro and small business entities worth no more than 200 million tenge are subject to subsidies. We reimburse up to 40% of the

loan interest rate, while for the borrower it cannot be lower than 12.3%, and for social entrepreneurs not lower than 11.3%.

To ensure a smooth transition of businesses to new support measures, “Damu” Fund has launched “Orleu” preferential lending program. This instrument will become an effective alternative to subsidizing interest

rates and will allow entrepreneurs to receive financing without delays that sometimes arise due to budget procedures.

The terms are attractive with a fixed interest rate of 12.6% for the entire loan term – up to 10 years. The maximum loan amount is up to 7 billion tenge for investments and up to 3.5 billion tenge for working capital.

In general, the results of support instruments for 8 months of 2025 are as follows:

Subsidy

2 656 projects

were supported by subsidies

for a total loan amount of

367.3 billion kzt

Guarantee

3 511 projects

were supported by guarantees

for a total loan amount of

519 billion kzt

the guarantee amount was

341.5 billion kzt

Concessional financing

1 764 projects

were supported by low-interest financing

for a total loan amount of

402 billion kzt

The program covers five priority sectors, which I have already mentioned, and in total it covers 54 types of activities. The key feature of the program is the mandatory acquisition of assets labeled “Made in Kazakhstan”. This approach is aimed at supporting and increasing the productivity of domestic enterprises, import substitution, developing social infrastructure and creating new jobs.

Second-tier banks are actively involved in “Orleu” program: out of the total financing volume of 750 billion tenge, 450 billion tenge is co-financing from second-tier banks. We are already cooperating with Halyk bank, Bank CenterCredit, Forte Bank, Bereke Bank, Freedom Bank, Bank RBK and Nurbank.

Since its launch in June (as of 01.09.2025), we have supported more than 600 projects worth about 300 billion tenge. More than half of them are in the manufacturing industry. The largest number of loans were provided for investment purposes. In addition, program participants can also use the Fund’s loan guarantee.

How does the loan guarantee work and how is it useful for business?

The guarantee instrument is well known to many entrepreneurs. “Damu” Fund has been implementing this program for over 15 years. In 2024 alone, we supported over 9 000 projects for a loan amount of 445 billion tenge. This is an excellent indicator. However, the program has another side – dependence on budget funds. It was necessary to change this approach. Thus, in accordance with the task of the Head of State, two Guarantee Funds were launched.

When creating the Guarantee Fund – 1, focused on projects worth up to 7 billion tenge, the task was to avoid the use budget funds. We relied on international experience: we made the fund fee-based with the commission of 1.5%, and together with partner banks we formed its capital.

At the same time, the main problem for businesses when receiving a loan is the absence or shortage of collateral. Currently,

loans to entrepreneurs make up only about 10% of GDP. This is extremely low compared to other countries. This figure needs to be increased.

We needed to make loans more accessible and involve banks in this process. That is why

we changed the guarantee conditions – made them unconditional and irrevocable, and completely updated the program rules.

Now, if an entrepreneur lacks collateral, “Damu” Fund issues guarantees for projects up to 7 billion tenge in a very short time -

within 2 working days, owing to portfolio guarantees. The guarantee applies to loans, leasing transactions and the execution of contracts, covering up to 85% of the loan amount, but not more than 3.5 billion tenge.

In terms of guarantees, unlike other programs, we can finance both priority industries (80%) and non-priority ones (20%). The list includes more than 60 sectors of economy. Since the launch in April of this year to September 1, we have issued about 1.3 thousand guarantees for a total loan amount of more than 207 billion tenge with a guarantee amount of over 112 billion tenge.

Under the Guarantee Fund – 2, our task is to support large infrastructure and investment projects. We have already issued the first guarantee. The project is being implemented in the manufacturing industry – this is the construction of the first plant in Kazakhstan for processing vegetables and fruits with the production of apple juice concentrate, as well as fruit and vegetable puree. The total cost of the project is 9.5 billion tenge, of which 2.8 billion tenge is a guarantee. Today, the bulk of concentrates are imported from China and other countries, so the launch of the new plant will reduce dependence on external supplies.

The Fund is currently considering two more projects for a total of 52.3 billion tenge, and creditors have over 40 projects.

Our requirements for large investment projects are compliance with priority industries, and we also need to ensure our own participation in the amount of 20% of the project cost.

In addition to financial instruments, does the Fund provide any additional support to entrepreneurs?

Yes, we also focus on non-financial measures. The Fund conducts free training courses “Modern Entrepreneur”. Last year, about 1 700 people took them, this year – 1 308 entrepreneurs have already registered and are training. High-quality educational programs are currently being developed.

The second direction is consulting

support. In recent years, due to a certain decline in this area, many “consultants” have appeared on the market – some of them are honest specialists, and some are scammers. However, consulting companies also work officially on the market, pay taxes, and their employees have experience working in financial organizations and have professional expertise. In the future, we plan to systematize this activity together with such companies. At the moment, pilot projects have already been launched in **Aktau and Almaty**. All these measures are aimed at ensuring that entrepreneurs can access funding and develop their projects.

What are the current results of support for entrepreneurs?

In general, the results of support instruments **for 8 months of 2025** are as follows:

- **2 656 projects** were supported by subsidies for a total loan amount of **367.3 billion tenge**;
- **3 511 projects** were supported by guarantees for a total loan amount of **519 billion tenge**, the guarantee amount was **341.5 billion tenge**;
- **1 764 projects** were supported by low-interest financing for a total loan amount of **402 billion tenge**.

What is the profile of entrepreneurs who have received support from “Damu” Fund, what socio-economic impact do they have?

Our entrepreneurs are mostly between the ages of 35 and 44. Almost half of them are women. As for the social effect, our main goal is to increase the number of jobs, the volume of tax revenues and the share of small and medium businesses in the economy. Today, this task is being successfully implemented. The share of SMEs in the economy is 39.7%. Ten years ago, this figure was 10% lower. Currently, 4.4 million people are employed in this sector, which is a million more than ten years ago. In the future, we set the task of ensuring qualitative growth of these figures.